

TAJNE.

ODPIS.

Tokjo, dnia 7 lipca 1921 roku.

Nr/ 7

SPRAWOZDANIE

O SYTUACJI WOJSKOWO-POLITYCZNEJ NA DALEKIM WSCHODZIE

za miesiąc czerwiec 1921 r/.

REPUBLIKA DALEKIEGO WSCHODU.

Miesiąc ubiegły nie przyniósł wielkich zmian w sytuacji politycznej Republiki Dalekiego Wschodu. Dogorywający rząd czyciński, pod wpływem władz wostockich zdarzeń, nieustających buntów w wojsku własnym i szerzących się powstań ludności, wyciągnął ręce ku Moskwie z błaganiami o pomoc, którą i otrzymał w postaci złota i sowieckiej siły zbrojnej.

W rządzie czycińskim zaszły pewne zmiany, a mianowicie: ministrem poczt i telegrafów został mianowany Prykszejtis (litwin), ministrem spraw zewnętrznych - odwołany z Pekinu Jurin, głównodowodzącym armii Republiki Dalekiego Wschodu - Surow. Kierunek polityki gabinetu nie patrząc na wejście do niego kilku nowych ludzi, zapewne pozostanie ten sam. Jednak i w tym składzie gabinetu wkrótce mają nastąpić zmiany, a mianowicie ministrem spraw zagranicznych ma być naznaczony Kożewnikow, Jurin podobno jest już odwołany do Moskwy. Krasnoszczokow siedzi w Charbinie.

Nie zważając zaś na to że rząd czyciński, jak już donosiłem w poprzednim raporcie, wydał rozkazy do „Gospolitochrany” o złagodzeniu swej działalności, a to przed obawą, aby misje cudzoziemskie, przebywające w Czycie nie dowiedziały czegoś kompromitującego, „demokratyczny rząd Republiki Dalekiego Wschodu” je-

dzakowoz na wiadomość o wystąpieniu białych we Władywostoku i okolicy, w niektórych punktach R.D.W. zastósował zastraszający terror. Tak np. w Chabarowsku była rozstrzelana reszta przebywających w tem mieście oficerów, a także siedzący w więzieniu polityczni aresztanci. Nie mało zginęło zupełnie niewinnej ludności ponieważ pijane żołdactwo czerwonych urządzało formalne polowanie na ulicach miasta. Życie w mieście zupełnie zamarło. Wojskowa misja japońska podobno jest aresztowana. Zaniepokojone władze japońskie (Dowództwo we Władywostoku) wysłało do Chabarowska kapitana Simamoto, który jednak mógł tylko dotrzeć do st. Ussuri. Dalej bolszewicy puścić go odmówili się stanowczo. Nie pozwolono mu nawet porozumieć się telefonicznie z japońską misją wojskową w Chabarowsku. Kap. Simamoto z niczem powrócił do Władywostoku.

Most na rzece Ussuri jest zniszczony.

Maska demokratyzmu coraz to więcej spada z bolszewickiego oblicza rządu czycińskiego.

Nie patrząc na przebywające w Czycie misje wojskowe-dyplomatyczne Chin, Japonji i Ameryki, nie patrząc na otrzymane z Moskwy złoto i posiłki wojskowe, rząd czyciński w drodze dyplomatycznej stara się o usunięcie niebezpieczeństwa od siebie. Tak, nowoimanowany minister spraw zewnętrznych Jurin wystosował długą notę do Chin, główna treść której polega na tem, że Jurin obwinia Chiny o udzielanie pomocy rozbójniczym "bandom Siemionowa i Ungierna" wbrew niejednokrotnym protestom wystosowanym do rządu chińskiego przez przedstawicieli rządu czycińskiego, co jak pisze Jurin w swojej notce jest naruszeniem prawa międzynarodowego, przyczem Jurin zaznacza że stosunek rządu i ludności do Chin był i jest bardzo przyjacielski

W końcu swej noty Jurin żąda od rządu chińskiego odpowiedzi na następujące pytania:

- 1) Czy zamierza rząd chiński przedsięwziąć realne środki do zlikwidowania w Mongolji band Ungierna, które szkodzą jak R.D.W. tak i Chinom,
- 2) Czy zamierza rząd chiński przedsięwziąć energiczne środki ku temu, aby kolej wschodnio-chińska nie służyła dla wojskowych celów Ungierna,
- 3) Czy zamierza rząd chiński w Manzurji, Cioikarze i Chajlarze zniszczyć ban

bazy Siemionowa i Ungierna,

4) Czy zamierza rząd chiński zabronić werbunku żołnierzy do band Siemionowa i Ungierna na terytorjum Chin,

5) Czy zamierza rząd chiński zlikwidować działalność agentów Siemionowa w Pekinie, Tientsinie, Szanhaiu i drugich punktach Chin,

6) Czy wogóle zamierzają Chiny prowadzić walkę ze wszystkimi tymi kto znajdując się na terytorjum Chin szkodzi interesom ludności Dalekiego Wschodu, a tym samym szkodzi i Chinom.

Dalej grozi Jurin Chinom, że jeżeli rząd chiński nie spełni jego żądań to wojska D.R.W. wejdą na terytorjum Mongolji i same zniszczą bandy Ungierna. Przyszedł Jurin łaskawie obiecyje Chinom, że po dokonaniu wyżej wymienionej operacji wojska R.D.W. będą wycofane.

Z powyższego widać jak akcja Ungierna rząd czyciński bardzo jest zatrwożony, a z faktu wysłania zaś przez Moskwę dywizji sowieckich na Syberję wnioskować należy że tym samym jest zaniepokojona i Moskwa również.

Wkrótce po dokonaniu przewrocie we Władywostoku, kiedy to we władywostockim porcie zjawił się na japońskim statku Siemionow i kiedy rząd władywostocki Merkułowa kategorycznie sprzeciwił się wylądowaniu Siemionowa we Władywostoku, czycińscy bolszewicy mając doskonale zorganizowany wywiad, postanowili wykorzystać kłótnie między sobą białych.

W tym celu był delegowany z Czyty do Władywostocki vice-minister spraw zewnętrznych Kozewnikow. Jednak ten pan wskutek zarządzeń rządu władywostockiego dalej Charbina wyruszyć nie mógł. Wtedy rząd czyciński zdecydował posłać do Władywostocku inną delegację, składającą się z 10 członków byłego „Uczreditelnago Sobranja”.

Ponieważ jednak rząd władywostocki otrzymał wiadomości, że tych 10 delegatów, pochodzących z partji lewych es-erów i mniejszewików otrzymali instrukcje od rządu czycińskiego działać w ścisłym kontakcie z opozycją władywostocką, przeciw nim przewidziano środki zapobiegawcze. Jednak mimo to władywostocki rząd Merkułowa obecnie prowadzi, prawda pod wielkim sekretem, oficjalnie stanowczo wypierając się tego, sekretne pertraktacje z rządem

czycińskim. Dokładny temat tych potraktacji jednak czasowo nie jest znany.

Dalej rząd czyciński pośpieszył ogłosić we wszystkich bolszewickich gazetach Dalekiego Wschodu tekst tajnej umowy między vice-ministrem Ko zewnikowym a członkiem japońskiej dyplomatycznej misji Szimado.

Umowa zawiera następujących 10 punktów:

- 1) Republika Dalekiego Wschodu zgadza się wprowadzić kilka sprzyjających dla Japonji zmian w egzystującej umowie o prawie Japonji na połów ryb.
- 2) R.D.W. daje Japonji cały szereg praw przy eksploatacji lasów i bogactw naturalnych.
- 3) R.D.W. zawiera z Japonją umowę celną, stosownie do której Japonji zostanie przyznane uprzywilejowane stanowisko,
- 4) Koncesje na Sachalinie,
- 5) Prawo pływania na wodach R.D.W.,
- 6) Japonja ewakuuje swoje wojska z terenów R.D.W. w przeciągu 4 miesięcy,
- 7) Japonja nie będzie przeszkadzać R.D.W. przy wprowadzeniu swojej milicji wo Władywostoku i nie będzie wtracać się do spraw zarządu miasta,
- 8) Japonja pomoże R.D.W. finansowo-ekonomicznie,
- 9) Japonja nadal nie będzie przyjmowała na służbę do japońskich instytucji, rozlokowanych na terytorjum R.D.W. tych osób, co do których rząd R.D.W. posiada kompromitujące dokumenty,
- 10) Japonja i R.D.W. pozostają nadal w przyjaznych stosunkach, opartych na wzajemnym szacunku.

W prasie japońskiej coś głucho o tym układzie japońsko-R.D.W. a oficjalni przedstawiciele Japonji mówią że układu z R.D.W. jeszcze nie podpisywali.

Oczywiście chodzi tu rządowi czycińskiemu o jaknajszersze roztekłowanie dowodów, że R.D.W. jest państwem uznanem przez inne mocarstwa, które już nawet zawiązały z R.D.W. dyplomatyczne stosunki.

Jednocześnie dyplomacja czycińska czyni wysiłki do poróżnienia kapelenców z siemionowcami.

A tymczasem bunty wśród wojsk R.D.W. nie ustają. Po stłumieniu buntu w Chabarowsku, o czym donosiłem w poprzednim raporcie, miał miejsce bunt w Błagowieszczeńsku, stłumiony przy pomocy oddziałów marynarzy. Kilku oficerów rozstrzelano na miejscu. Komisarz za to że nie przewidział buntu, a dowódcy oddziałów za to, że jakoby popierali bunt, oddani zostali pod sąd trybunału rewolucyjnego w Czycie.

S I - T A Z B R O J N A R. D. W.

Detalicznie opracowany plan działalności wojennej przeciwko Ungiernowi i Siemionowowi, otrzymała Czyta z Moskwy. Również Moskwa wysyła do Czyty kilku najzdolniejszych oficerów sztabu generalnego.

Na podstawie posiadanych wiadomości siły zbrojne R.D.W. są następujące:

I-sza dywizja zajmuje Nerczyński i Sreteński powiaty, przeważnie wzdłuż linii kolejowej od st. Urulga do st. Kuenga i od st. Kuenga do miasta Sreteń ska.

W samym Nerczyńsku rozlokowane są dwie brygady tej dywizji, sztab dywizji i dwóch brygad.

Liczba bagnetów z niefrontowymi wynosi około 4200 ludzi.

II-ga dywizja zajmuje rewir kolejowy od m. Czyty do rozjazdu Nr. 86 (ośm woirst od st. Mandzurja).

Sztab dywizji na st. Ołowianaja. Dywizja w swym rozporządzeniu posiada 5 pociągów opancerzonych.

Liczba bagnetów z niefrontowymi od 4000-6000 ludzi. Dywizja ma za zadanie obronę miasta Aksza, znajdującego się o 10-12 woirst od granicy mongolskiej.

III-cia dywizja t.zw. Amurska. Jedna brygada tej dywizji rozlokowana jest

w Czycie. Reszta w okolicach miasta i na linii kolejowej w stronę Irkucka do st. Mogzon, położonej w 130 wiorstach od Czyty.

Dywizja liczy 3500 ludzi razem z nieszeregowymi.

W samej Czycie rozlokowano: 3-cia brygada I-ej dywizji 3400 bagnetow z niefrontowymi i jedna brygada III-ej dywizji 2000 razem 5400 bagnetów z nieszeregowymi.

IV-ta dywizja zajmuje przestrzeń od st. Mogzon do st. Mysowaja t.j. do granicy z Rosją Sowiecką.

Bagnetów z nieszeregowymi około, 5000 ludzi.

Sztab dywizji w Wierchniudińsku. Dywizja w swoim rozporządzeniu posiada dwa opancerzone pociągi.

V-ta dywizja, najliczniejsza, liczy do 8000 ludzi. Składa się przeważnie z oddziałów partyzanckich pod dowództwem Staryka, Karatajewa, Bułgakowa i Bielskiego.

Dywizja rozlokowana jest na linii Amurskiej kolei zel. Sztab dywizji w Chabarowsku.

Oprócz tego w Chabarowsku rozlokowana jest kawaleryjska brygada.

W Czycie, Błagowieszczeńsku i Chabarowsku znajdują się oddziały marynarzy po 300-400 ludzi.

W rejonach Wierchniudińska i Ercickosawska rozlokowano część V-ej armii sowieckiej.

W południowej części Nadmorskiej Prowincji znajdują się oddziały partyzanów około 900 ludzi.

Wszystkiego razem zgóra 30000 piechoty i 5000 kawalerji.

Armja Republiki Dalekiego Wschodu jest bardzo dobrze uzbrojona, lecz bardzo źle umundurowana i karmiona.

V-ta armja sowiecka i marynarze są dobrze zaopatrzeni w wikt i niezle umundurowani.

Tak zwany „pajok” (racja żywnościowa) żołnierza R/D.W. składa się z 1-2 funtów chleba i 1/2 solonej kety.

Jak już wyżej zaznaczyłem głównodowodzącym armii R.D.W. mianowany został Burov, były oficer armii rosyjskiej (starej). Słuchacz akademii sztabu generalnego. Oficer zdolny ale pod względem moralnym człowiek nie pewny. Kto lepiej zapłaci, temu będzie służył.

Każda dywizja armii R.D.W. składa się:

- 1) z 6 pułków piechoty przy 40-50 karabinach maszynowych,
- 2) jednego pułku kawalerji,
- 3) jednego pułku artylerji przy 6 działach,
- 4) oddziałów lotniczego, samochodowego, inżynierskiego i kolejowego,
- 5) od 2 do 5 pociągów opancerzonych.

W skład armii sowieckiej wchodzi komunistyczne oddziały szturmowe, lotewski, węgierski i chiński.

50-60% armii R.D.W. stanowią byli wojskowi z oddziałów Kołczaka i Siemionowa, reszta to przeważnie partyzanci.

T R A N S P O R T.

Na terytorjum R.D.W. są kopalnie węgla, lecz eksploatacja ich daje nikłe rezultaty. Między Czytą a Mandzurją pociągi chodzą dwa razy na tydzień i na przebycie tej przestrzeni (400) wiorst potrzeba od 3 do 5 dni. (W normalnych warunkach podróż ta trwa 18-22 godziny. Koszt podróży II-ga klasa 23 rb. 40 kop., III-cia klasa 15 rb. 60 kop. i IV-ta kl. 7 rb. 60 kop. w złocie.

Wyjazd z Czyty bardzo utrudniony, jednak za łapówkę 100 - 150 jen lub złotych rubli - łatwy.

B I A L I I S I E M I O N O W.

Długotrwałe pertraktacje atamana Siemionowa z rządem władcy wostockim Merkulowa, nie patrząc na wysiłki pogodzenia dwóch poważnionych stron,

przez japończyków nie doprowadziły do żadnych konkretnych rezultatów.

- Zadania Siemionowa postawione rządowi Merkulowa były następujące:
- 1) uznanie go za głównodowodzącego armii na Dalekim Wschodzie, przy czym ataman zrzec się miał prawa wtrącania się do spraw cywilnych, pozostawiając takowe wyłącznie kompetencji rządu,
 - 2) utrzymanie armii na koszt rządu,
 - 3) wypłacenie mu jednorazowo 400000 rubli w złocie.

Rząd Merkulowa na pierwszy punkt odpowiedział kategorycznie odmową. Na głównodowodzącego mianował generała Wierszickiego (kapelowsa). Na drugi punkt zadań Siemionowa się zgodził lecz pod warunkiem że armia będzie mu podlegać i że głównodowodzący wyjdzie z ramienia rządu Władywostockiego.

Trzeci punkt również odrzucił, ponieważ bolszewicki rząd we Władywostoku pozostawił pustki w kasie i zadanych przez atamana pieniędzy nie posiada.

Władywostocki rząd Merkulowa nie pozwolił atamanowi wylądować we Władywostoku i zadał aby ataman opuścił natychmiast port Władywostocki. Po ostatecznym wyjaśnieniu ze strony do porozumienia dojść nie mogło kilka dni temu przy pomocy japońskich oficerów Siemionow wylądował we Władywostoku i samochodem udał się do S Grodekowa. Dalsze zamiary atamana nie są jeszcze znane.

Wojskowe władze japońskie we Władywostoku oficjalnie kategorycznie zaprzeczają zarzutem udzielania pomocy Siemionowowi, oświadczając, że jeżeli w powyższej akcji i brali udział japońscy oficerowie to robili to na własne ryzyko i odpowiedzialność.

Rząd Merkulowa obecnie zajęty jest wyszukaniem środków dla uzupełnienia swojej pustej kasy i przeprowadzenia zarządzońskich jacych ku polepszeniu gospodarki.

Pan Merkulow dla uzyskania pieniędzy od japończyków nosi się z

zamiarem sprzedania im różnego majątku, znajdującego się we Władywostoku, przeważnie przydatnego dla celów wojskowych na sumę do 10 milionów jen.

Wtenczas kiedy Władywostocki rząd, prowadząc cichaczem pertraktacje z czycińskimi bolszewikami i takim sposobem chcąc uniknąć z temi ostatnimi zbrojnego starcia, niekórzy stronnicy Siemionowa z Grodekowa przenoszą się do Władywostoku i oddają się do dyspozycji rządu Merkułowa.

Jak zawsze decydująca rolę w powyższych wypadkach odegrają japończycy.

Po nieudanej próbie pogodzenia Siemionowa z Merkułowym, japończycy ograniczają się do roli obserwatorów.

Jednocześnie bolszewicy nie drżąc i wykorzystawszy kłótnie białych w krótkim czasie mogą z powrotem zająć Władywostok.

Juz rozpowszechniła się wiadomość (dotychczas jeszcze nie sprawdzona) że czerwoni wycofali białych ze st. Ussuri.

Jedno co może powstrzymać czerwonych to obecność w tym rejonie wojsk japońskich i otrzymana z Czyty instrukcja unikania starć z wojskiem japońskim.

S I B Y B I A B Y C H.

We Władywostoku znajduje się 1500 oficerów i żołnierzy kapelów i siemionowców.

W Razdolnem 4500 kapelowców i siemionowców. W Grodekowo 6000 siemionowców.

Wyżej wymienieni wojskowi posiadają tylko taką broń, która mogliby pochować, t.j. ręczne granaty i rewolwery.

Karabiny pochowane są w składach i za pozwoleniem władz japońskich o każdej porze mogą być wydane.

W Charbinie obecnie znajduje się byłych wojskowych z armii Koł-

czaka i Siemionowa - oficerów i żołnierzy do 12000 ludzi.

Z tej liczby 85% oficerów; jest to masa bardzo źle zorganizowana, biegiem wypadków zdemoralizowana.

Wydany rozkaz generała Wiersbickiego stawienia się wszystkich we Władywostoku nie został przez nich spełniony (za małymi wyjątkami; stawili się tylko ci którzy nie mogą utrzymać się w Charbinie)

W Chajłarze znajduje się generał Birinkow i do 1000 oficerów i żołnierzy. ...

Pod względem moralnym ludzie ci daleko lepiej przedstawiają się od charbińczyków.

Aleksandrowicz
pułkownik
P. d. I. S. Gen.

Za zgodność
Aleksandrowicz
pułk.

